

ANMELDELSE BACHELOROPGAVEN 14. jan. 2020 | kl. 14:30

Svømmevinger til bachelorprojektet

Af: Thorkild Thejsen

En lille håndbog giver gode råd - til både studerende og vejledere - om arbejdet med læreruddannelsens afsluttende projekt.

Fakta

Titel

Bachelorprojektet i læreruddannelsen

Pris

275

Lærere i folkeskolen skal kunne undersøge og analysere egen og andres praksis, og de skal kunne hente viden og inspiration i teori og forskning om undervisning og dannelse. I professionsbachelorprojektet skal den lærerstuderende derfor vise, at hun kan bruge alt det, hun har tilegnet sig i løbet af studietiden. Bachelorprojektet er *ikke* en eksamen i undervisningsfagene eller i lærernes grundfaglighed, og det er heller *ikke* en udvidet praktikeksamen. Det er *det hele* på én gang. Det handler denne lille bog om.

På godt 200 sider kommer syv erfarne undervisere fra læreruddannelsen med oplysninger og råd om alt fra lovgrundlag og styredokumenter til kildeanvendelse og tips om mundtlig eksamen. Forfatterne gennemgår systematisk, hvordan man kan skrive indledning, problemformulering, læsevejledning, metode-, forsknings- og teoriafsnit. Og meget mere. Det gøres solidt og grundigt.

De formelle rammer bliver angivet, hvor det er nødvendigt, men bogens styrke er, at der gives råd om, hvad man som studerende bør overveje og tage højde for undervejs. Hvad der kan opstå af vanskeligheder, og hvad man kan gøre ved dem.

Flere kapiteloverskrifter begynder med ordene "Hvordan skriver du ...". Jeg ville have foretrukket, at der havde været fokus på, hvordan man *arbejder* med bachelorprojektet, ikke kun på hvordan man *skriver* det. Det er ikke en ligegyldig sproglig forskel. Skriveprocessen er vigtig, men den er kun en del af arbejdet med projektet. Observationer og interview, arbejde med undersøgelse og analyser er meget mere end at skrive. I et par kapitler smutter ordet "opgave" også ind i stedet for "projekt". En opgave er noget, der skal klares. Overstås. Det er bachelorprojektet selvfølgelig også - ligesom uddannelsens mange andre modulopgaver, der skal afleveres for at dokumentere, at nu er der ikke mere at komme efter.

Men hvis man som studerende arbejder bevidst og langsigtet med bachelorprojektet, kan det blive meget mere end den afsluttende eksamensopgave. Så kan det blive et projekt, hvor man nysgerrigt undersøger, hvad det er, der sker ude i skolens urene, spændende og besværlige virkelighed. Så man bliver lærerfagligt bedre klædt på til at komme derud.

Den 25.000 ord lange bekendtgørelse om læreruddannelsen kan gøre en ret forpustet, men formålet er klart. Det er, "at den studerende gennem uddannelsen tilegner sig viden og de færdigheder, der er forudsætningen for at kunne virke som faglig, pædagogisk og didaktisk kompetent lærer i den danske folkeskole i henhold til folkeskolens formål, jævnfør folkeskolelovens paragraf 1". Det eneste, der generer mig i det formål, er det lille ord "de". Tilegne sig "de færdigheder", står der. Det er vigtigt at tilegne sig færdigheder, men det er forkert at tro, at lærernes færdigheder kan defineres præcist som "de færdigheder".

Jeg kunne godt have tænkt mig, at bogens forfattere havde brugt folkeskolens formål som pejlemærke for, hvad det er, der gør et bachelorprojekt godt. Men de har bevidst valgt at fortælle om, hvordan man som studerende kan skrive og aflevere et projekt, der opfylder læreruddannelsens formelle krav. Det gør de godt. Overvejelser om etik, om aftaler med informanter og nødvendige anonymiseringer behandles solidt. Der er oplysninger om, hvor man kan søge mere viden, der advares velargumenteret om, hvad risiciene kan være ved at fare vild i de store databaser, og gode teksteksempler blandt andet fra Lærerprofession.dk analyseres og diskuteres. Der udleveres både korkbælte og svømmevinger undervejs.

Jeg savner dog en tilgang, der for alvor opfordrer de studerende til at tage afsæt i deres undren og nysgerrighed. I kapitlet om at skrive problemformulering tales der fint om at "indramme en *spænding*, du kan diskutere", og med et konkret eksempel vises det, hvordan en bred og upræcis problemformulering kan give store afgrænsningsproblemer.

Det må selvfølgelig gå galt med en problemformulering som "Hvordan kan man arbejde med undervisningsdifferentiering i indskolingen?" Der argumenteres derfor overbevisende for at tænke i *undertemaer* og *dilemmaer*. Men et hvordan-spørgsmål om undervisningsdifferentiering bliver altså ikke nemmere at undersøge, som det foreslås, ved at hægte denne besværgelse på: "og samtidig sikre, at klassen som kollektiv bevares, samt at elevernes forskellige faglige niveauer ikke ekspliciteres på en måde, der skaber social og faglig eksklusion". Ud over at der mindst er til en ph.d.-afhandling, er der altså ikke noget i undervisning, der kan *sikres*. En god problemformulering handler om spændinger, om dilemmaer og modsætninger. Om styrker og svagheder, om noget, der fremmer eller modvirker. Og så skal den lægge op til at undersøge et *mindre* område.

Et af bogens kapitler provokerer herligt til modsigelse. "Hvordan får du styr på den skriftlige fremstilling i dit bachelorprojekt?" hedder det. Og her, hævder forfatteren, "får du svar på, hvad godt sprog er, og hvordan man opnår det, vi kalder professionsfagligt sprog". Det fik jeg ikke.

Det er selvfølgelig rigtigt, at det ikke dur, når nogle studerende efter et besøg i en 5. klasse blot skriver, at "det var ret sjovt, for de havde en masse sjove aktiviteter, og eleverne var rigtig glade". Men sproget bliver altså ikke "professionsfagligt", som forfatterne foreslår, ved at ændre sætningen, så der står: "Observationen af undervisningen viste, at differentierede læringstiltag motiverede eleverne". Det ved vi intet om. Vi ved, at de studerende overværede forskellige aktiviteter, og at de oplevede, at eleverne var glade. Men forskellige aktiviteter er ikke nødvendigvis lig med undervisningsdifferentiering. Og hvad er "læringstiltag" egentlig? Det er i hvert fald ikke et præcist akademisk begreb, men nærmere et politisk modeord. Vi ved i øvrigt heller ikke, om det var disse "læringstiltag", der "motiverede eleverne". Ligesom vi heller ikke ved, om alle elever var glade og/eller motiverede.

Der er brug for nuancerede og præcise beskrivelser af, hvad der er observeret ud fra hvilke kriterier. Og de studerende skal fremlægge deres iagttagelser, analyser og konklusioner med klart definerede begreber. Det er for mig udtryk for solidt akademisk arbejde. Det bliver ikke bedre af at blive pakket ind i besværgende plasticsprog.

Men samlet set er det en rigtig god håndbog med et godt stikordsregister og en fin litteraturliste. Hvis den studerende har været aktiv på studiet og følger forfatterens mange råd, kan det ikke gå helt galt med bachelorprojektet.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk